

Kars Mebusu Turgut Göle'nin teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/417)

T. C.

Başvekâlet

Zat ve Yazı İşleri Umum Müdürlüğü

H. No. 6/2 - 2811

12 . X . 1956

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Cumhuriyet Halk Partisi tarafından 26 . VI . 1955 tarihinde Antalya'da tertibedilen İl Kongresinde konuştuğu sırada sarf ettiği sözlerle Büyük Millet Meclisinin, Hükümetin ve adliyenin mâ-nevi şahsiyetini tahkirden maznun Kars Mebusu Turgut Göle hakkında takibat yapılabilmesi için Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken karar verilmek üzere Adliye Vekâletinden alınan 17 . IX . 1956 tarih ve 26388 sayılı tezkere sureti ile eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

Adliye Vekâletinin 17 . IX . 1956 tarih ve 26388 sayılı tezkeresi suretidir.

Özü : Aleyhine suç isnadolunan Kars Mebusu Turgut Göle hakkındaki evrakın takdim kılınmasına dair.

Yüksek Başvekâlete

Cumhuriyet Halk Partisi tarafından 26 . VI . 1956 tarihinde Antalya'da tertibedilen İl Kongresinde konuştuğu sırada, (Demokrat iktidarın birinci alın lekesi husumet andıdır, ikinci alın lekesi Anayasayı çiğniyerek Halk Partisinin mallarını ellerinden alan kanundur. Bu suretle Atatürk'ün vasiyeti de ihlâl edilmiştir. Üçüncü alın lekesi, muhalefete oy verdikleri için Kırşehirli-lerin cezalandırılması keyfiyetidir. Bu da onların Türk Milleti tarafından lânetle anılmasına bir vesile olacaktır.) Ve hâkim teminatına sözü intikal ettirerek (Hâkime, yalnız karar yazması için emir verdiler, artık bu memleket adaletten şüphe ve tereddüdediyor, millet adaletten şüphe ve tereddüdederse o memlekette adalet kalmaz, ben bu adaletin, iktidarın tesirinden kurtularak karar verebileceğine inanmıyorum, eğer birisi çıkar da karar verirse o, kahramandır. Bir milletin adalete itimadı kalmaz, adaletten şüphe edilirse o memlekette hiçbir şey yapılamaz. Bu, Sovyet Rusya'da, Arjantin'de ve İspanya'da da böyledir.) demek suretiyle Büyük Millet Meclisinin, Hükümetin ve Adliyenin mânevi şahsiyetini tahkirden maznun Kars Mebusu Turgut Göle hakkında Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesinin birinci fıkrası ve 80 nci maddesi hükümlerine tevfikân takibat icrası için izin verilmesi ve teşriî masuniyetinin kaldırılması talebiyle Antalya Cumhuriyet Müddeiumumiliğinden gönderilen hazırlık tahkikatı evrakı birlikte takdim kılınmış ve mezkûr suçlardan dolayı mumaileyh Turgut Göle hakkında takibat icrasına Türk Ceza Kanununun 160 nci maddesine tevfikân vekâletimizce izin verilmiştir.

Bu hususta takibat yapılabilmesi, aynı zamanda maznunun teşriî masuniyetinin kaldırılmasıyla mümkün bulunduğu cihetle, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 nci maddesi hükmü dairesinde muktezasının ifasına delâlet buyurulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Adliye Vekili

Prof. Dr. H. Avni Göktürk

Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası

T. B. M. M.

**Teşkilâtı Esasi ye Adliye
encümenlerinden mürek-**

kep Muhtelit Encümen

Esas No. 3/417

Karar No. 26

12 . II . 1957

Yüksek Reisliğe

Cumhuriyet Halk Partisinin 26 . VI . 1955 tarihinde Antalya'da tertiplediği vilâyet kongresinde Kars Mebusu Turgut Göle'nin yaptığı konuşma sırasında :

«Demokrat iktidarın bir alın lekesi Anayasa'yı çiğniyerek Halk Partisinin mallarını ellerinden alan kanundur. Bu suretle Atatürk'ün vasiyeti de ihlâl edilmiştir. Yine bir alın lekesi muhalefete oy verdikleri için Kırşehir'lilerin cezalandırılması keyfîyettir, bu da onların Türk milleti tarafından lânetle anılmasına bir vesile olacaktır» demek ve hâkim teminatından bahsile «hâkime yalnız karar yazması için emir verdiler, artık bu memleket adaletten şüphe ve tereddüt ediyor, millet adaletten şüphe ve tereddüt ederse, o memlekette adalet kalmaz, ben bu adaletin iktidarın tesirinden kurtularak karar verebileceğime inanmıyorum, eğer birisi çıkarda karar verirse o kahramandır, bir milletin adaletine itimad kalmaz, adaletten şüphe edilirse o memlekette hiçbir şey yapılamaz. Bu Sovyet Rusya'da, Arjantin'de, İspanya'da da böyledir» demek suretiyle, Büyük Millet Meclisinin, Hükümetin ve adliyenin mânevi şahsiyetini tahkir etmiş olduğundan mumaileyh hakkında, Türk Ceza Kanununun 159 ve 80 nci maddeleri hükümlerine tevfikân takibat icrası için mahallî Cumhuriyet müddeiumumiliğinin talebi üzerine, Adliye Vekâletince gerekli izin verilmekle beraber teşriî masuniyet hususunda muktazası yapılmak üzere Başvekâletin 12.X.1956 tarih 6/2-2814 sayılı tezkeresiyle tahkikat evrakı Yüksek Riyaset tarafından havale edilip Muhtelit Encümenimizde, usulü veçhile teşkil olunan İhzarî Encümenin tetkikatından sonra, Turgut Göle'nin şifahi izahı da dinlenerek keyfîyet müzakere edilmiştir.

Meselede Büyük Millet Meclisinin, Hükümet-

tin ve Adliyenin mânevi şahsiyetini tahkir etmek gibi fiç ayrı fiil bulunup her birinin kanunî vasıflarıyla ayrı ayrı tezekkür edilerek karara bağlanması kabul edildikten ve her maddede aşağıda olduğu gibi müzakere ve reye tâbî tutulduktan sonra Kars Mebusu Turgut Göle'nin :

1. Halk Partisinin mallarının ellerinden alınmasına ve muhalefete rey verdiklerinden dolayı Kırşehir'lilerin cezalandırılmasına ve bu hususların alın lekesi ve Türk milleti tarafından lânetle anılmaya vesile teşkil ettiğine dair sözlerinin kanunîyet kesbetmiş mevzulara ve böylece kanun yapıcısı organa mâtuf ve fiilin temas ettiği Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesindeki cezanın terhipli mahiyette bulunması itibariyle Büyük Millet Meclisinin mânevi şahsiyetini tahkir suçundan takibat yapılabilmesi için teşriî masuniyetinin kaldırılmasına,

2. Devletin kaza organına müteveccih beyanlarında; topyekûn adli cihazi ve adli kararları, iktidarın emirlerine mahkûm, milletin tereddüt ve şüphesiyle mâlûl, gerçek adalet ve itimat temininden uzak, hattâ Sovyet Rusya, Arjantin ve İspanya'nın adli seviyeleriyle eşit olarak vasıflandırılmış bulunmasıyla husule gelen fiilin temas ettiği Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesi terhipli cezayı gerektirdiğinden, adliyenin mânevi şahsiyetini tahkir etmek suçundan takibat yapılabilmesi için teşriî masuniyetinin kaldırılmasına,

3. Hükümetin mânevi şahsiyetini tahkir suçundan, sözlerinin bu cihete temas derecesi bakımından, takibatın Devre sonuna bırakılmasına,

Teşkilâtı Esasiye Kanununun 12 nci, Dahilî Nizamnamenin 180 nci maddelerine göre ekseriyetle karar verilmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere
Yüksek Reisliğe sunulur.

Teşkilatı Esasiye ve Adliye
encümenlerinden mürekkep
Muhtelit Encümen Reisi

Manisa
Muhalfim
M. Tümay

Kâtip
İzmir
Muhalfim
İ. Sipahioğlu

Aydın
N. Geveci
Bingöl
Mazbatanın 3 neü mad-
desine muhالفim
N. Aras

Denizli
Mazbatanın 1 ve 3 neü
maddelerine muhالفim
ve 2 neü maddesine
müstenkifim
İ. Hadımlıoğlu

İzmir
Mazbatanın 3 neü mad-
desine muhالفim
M. A. Sebük

Kayseri
K. Gündez

Konya
T. F. Baran

Bu M. Muharriri
Niğde
H. H. Ülkün

Ankara
R. Eren

Balıkesir
V. Asena
Çoruh
M. Önal

İğel
H. Farat

Kars
Muhalfim
K. Güven

Kocaeli
S. Dinçer

Kütahya
Muhalfim
S. S. Nasuhoğlu

Malatya
Muhalfim
N. Ocakcıoğlu
Yozgad
M. Ataman

Kırşehir
Muhalfim
M. Mahmudoglu

Sivas
Ş. Ecevit

Zonguldak
Mazbatanın 3 neü mad-
desine muhالفim
N. Kirişcioğlu
Çanakkale
Mazbatanın 1 ve 3 neü
maddelerine muhالفim
S. Sezgin

Muhalefet şerhi

Suç mevzuu hâdiselerin 25 . V . 1955 ta-
rihinde geçmesi karşısında, dosya içinde bu-
lunan ve dosyanın Adliye Vekâletince tet-
kik tarihi olan 2 . VIII . 1956 tarihinde suç
ait zabıt varakasının bulunmaması ve bu-
nun bu tezkerede kaydedilmesi ve bu tarih-
ten sonra dosyaya konulan zabıt varakası-
nın suç tarihinde tanzim edilmiş gibi görün-
mesi,

Zabıt varakasını imza eden, şahidolarak
dinlenen şahısların; ifadelerinin 15 . VIII .
1956 tarihinde zaptedilmesi halleri :Hâdiseye
delil gösterilen bu zabıt varakası, ve mev-
zuubahis şahadeti, Türkiye Büyük Millet
Meclisine hakaret, ve Hükümetin mânevî
şahsiyetini tahkir Suçlarından Kars Mebusu
Turgut Göle'nin teşrii masuniyetinin kal-
dırılması için, Dahilî Nizamnamenin 180 neü
maddesinde yazılı kandırıcı delil, kuvvet ve
mahiyetinde göremediğimden teşrii masuni-
yetinin kaldırılmasına muhالفim ve bu bap-
taki takibat ve muhakemenin Devre sonuna
bırakılması reyindeyim.

Manisa Mebusu
Muhlis Tümay

